

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyssä on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyyntöön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite: <https://www.webropolsurveys.com/S/4AE74008A6E14B22.par>

Lisätietoja lausuntopyyntöstä antavat:

Projektijohtaja, alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, tuomas.poysti@stm.fi
Osastopäällikkö, ylijohdaja Päivi Laajala, p. 0295 530026, paivi.laajala@vm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, pekka.jarvinen@stm.fi, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki sekä voimaannpanolaki
Lainsäädäntöneuvos Eeva Mäenpää, p. 02955 30266, eeva.maenpaa@vm.fi sekä lainsäädäntöneuvos Ilkka Turunen, p. 02955 30097, ilkka.turunen@vm.fi, maakuntalaki ja maakuntajakolaki
Budjettineuvos Jouko Narikka, p. 02955 30017, jouko.narikka@vm.fi, maakuntien rahoituslaki
Lainsäädäntöneuvos Minna-Marja Jokinen, p. 02955 30820, minna-maria.jokinen@vm.fi, laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, omaisuuskyymykset
Lainsäädäntöneuvos Marja Isomäki, p. 02955 30414, marja.isomaki@vm.fi, henkilöstökysymykset
Hallitusneuvos Panu Pykönen, p. 02955 30225, panu.pykonen@vm.fi, verokysymykset

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Jenni Lahtinen, p. 02951 63003, s-posti jenni.lahtinen@stm.fi
Osastosihteeri Miki Höijer, p. 02951 63211, miki.hoijer@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi
Lainsäädäntöneuvos Eerikki Nurmi

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä

Toimitilimen nimi

Onko vastaaja*

kunta
sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
maakunnan liitto
muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
valtion viranomainen
järjestö
joku muu

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä.

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?
(Avotila)

Avoimeksi jää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toteutus. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ei ilmeisesti tule olemaan valinnanvapauden piirissä, vaan koko henkilöstö siirtyy maakuntien vastuulle, mukaan lukien kuntien voimassaolevat YTHS-sopimukset. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kehittämiseen tulee panostaa siirtymävaiheessa huomattavasti, jotta järjestelmän

epätasa-arvoistavia elementtejä voidaan purkaa. Oppilaiden ja opiskelijoiden kannalta olennaisinta on koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tiivis ja toimiva yhteys oppilaitoksiin. Nämä palvelut ovat tärkeä osa kuntien ja maakuntien ennaltaehkäisevää toimintaa, ja uudistuksen yhteydessä näiden palveluiden saumaton toimivuus on mahdollista varmistaa kiinnittämällä siihen erityistä huomiota. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää lausunnoilla olevissa lakiluonnoksissa terveyden edistämisen näkökulmaa näiltä osin epäselvänä.

Oppilas- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisestä on linjattu ristiriitaisesti. Tiedotteen 300/2016 mukaan hallitus sopi keskiviikkona 29. kesäkuuta 2016 reformiministerityöryhmässä käytyjen neuvotteluiden jälkeen valinnanvapauslainsäädäntöä ja monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista koskevasta jatkovalmistelusta. Tiedotteeseen liittyvinä aineistoina 27.6.2016 kirjatussa, ”*Valinnanvapauden toteuttamisen ja monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamisen jatkovalmistelu*” nimetyssä muistiossa todetaan, että ”*.**oppilas- ja opiskeluhuollon palveluiden kokonaisuuden (kouluterveydenhuolto, koulupsykologi- ja koulukuraattoripalvelut) rooli on opiskelun tukemisessa oppilaitoksessa ja siihen liittyvissä ennaltaehkäisevissä ja korjaavissa toimissa. Sellaisena se kuuluu jatkossakin koulutuksen järjestäjän ja kunnan tehtäviin. Se ei luontevasti kuulu käyttäjän perustason palveluita koskevan valinnanvapauden piiriin.***”. Nyt lausunnoilla olevassa lakiesityksessä esitetään, että osana oppilas- ja opiskelijahuoltoa kuuluvat kouluterveydenhoito, psykologit ja kuraattorit siirtyvät maakuntaan ja ns. muu yhteisöllinen oppilashuolto jää kuntiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä selvittämään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen yhteydessä mikä vaikutus hallituksen 29.6 tekemällä linjauksella on suhteessa nyt lausunnoilla olevaan hallituksen esitykseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että valinnanvapauslaki ja nyt lausunnoilla oleva lakipaketti muodostavat yhdessä kokonaisuuden, joka tulisi valmistella ja käsitellä yhtäaikaaisesti. Tältä osin esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin sisältyvistä valinnanvapautta koskevista säännöksistä ei voida lausua ja uudistuksen kokonaisuudesta lausuminen on hankalaa.

2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?
(Avotila)
-
3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?
(Avotila)
-

Kysymyksiä maakuntalaista

4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?
 - a. **kyllä (avotila)**

- b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?
- a. kyllä (avotila)**
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?
- a. kyllä (avotila)**
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)
7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoimisen näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)**
8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)**
9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

6 §: maakunnan tehtävät:

Muinaismuistolain (295/1963) mukaiset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille kuuluvat tehtävät säilyvät valtion tehtävinä ja ne siirretään Museovirastolle. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tätä perusteltuna. Myös ministeri Lauri Tarastin tehtäväkartoituksessa muinaismuistolain mukaiset tehtävät esitettiin säilytettäväksi valtion tehtävinä.

6 §: 1 momentin kohta 9:

Hallituksen esityksen mukaan aluekehittämisviranomaisen tehtäviin kuuluisivat alueen kansallisen aluepolitiikan ja Euroopan unionin alueita koskevien linjausten ja toimien yhteensovittaminen. Alueiden kehittämisessä ministeriöiden, muiden valtakunnallisten toimijoiden, alueviranomaisten ja aluekehittämisen kannalta keskeisten toimijoiden yhteistyö on erittäin tärkeää. Hallituksen esityksen mukaan maakunta aluekehitysviranomaisena vastaisi yhteistyöstä ja johdaisi sitä alueellaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että korkeakoulujen tulosohtaus- ja sopimusmenettely yhtenä osana sitä - on OKM:n ja korkeakoulujen välinen prosessi. Maakunnat eivät voi ohjata autonomisia korkeakouluja. Uudistus vaikuttaa myös osaamisen (koulutus, tieteellinen tutkimus ja tki-toiminta) kokoamiseen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten, yritysten, yksityisen ja julkisen sektorin toimijoiden sekä toisen asteen koulutuksen järjestäjien muodostamiin osaamiskeskittymiin. OKM:n ohjaus on korkea-asteen ja toisen asteen toimijoiden sekä tutkimus- ja innovaatioekosysteemien kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Maakunnille ei voi siirtää opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämislupaa edellyttäviä koulutustehtäviä.

6 §: 1 momentin kohta 10:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää perusteltuna että yritysten ja oppilaitosten välinen yhteistyö on mainittu hallituksen esityksessä. On tarpeen käyttää oppilaitos-termin lisäksi koulutuksen järjestäjät-termiä.

Esityksen mukaan alueellinen koulutustarpeiden ennakointi tulisi kaikilta osin maakuntien tehtäväksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ammatillisen koulutuksen uudistamista koskevassa lainsäädäntövalmistelussa ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtäväksi esitetään oman toimintansa edellyttämän ennakkoinnin tekemistä. Lisäksi koulutuksen järjestäjät tekevät omaan koulutustarjontaansa liittyvää ennakointityötä alueiden kanssa yhteistyössä.

6 §: 1 momentin kohta 12:

Maankäytön ja mahdollisesti kuntien yhteissopimuksella siirtyvän rakennusvalvonnan osalta opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa. ELY-keskusten alueiden käytön suunnittelua koskevia tehtäviä esitetään maakuntalaki-luonnoksessa siirrettäväksi maakuntiin. Niiden rooli muuttuisi konsultoivaksi. Valtion valvonta ja ohjaus maakunta- ja kuntakaavoituksessa poistuu käytännössä kokonaan. Tehtävän siirtyminen maakunnille olisi toteutettava niin, ettei kaavoitusprosessi jäykisty investointeja hidastavaksi ja estäväksi prosessiksi.

12§: investointien ohjaus:

Nk. rakennerahastojen rahoitusasetuksen 27 §:ssä on säännös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan hankkeita koskevasta lausuntomenettelystä. Säännöksessä todetaan näin:

”Jos kyseessä on rahoituslain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen tuki, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että maakunnan liitto on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä merkittävimmistä hankkeista lausunnon sen varmistamiseksi, ettei hankkeessa poiketa laista, asetuksesta, toimialoja koskevista eduskunnan tai valtioneuvoston päätöksistä eikä opetus- ja kulttuuriministeriön tai opetushallituksen ratkaisultaan kuuluvasta lakiin perustuvasta päätök-

sestä. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä on aina pyydettävä lausunto rakennerahasto-ohjelman hankkeista, jotka koskevat korkeakoulututkintoon johtavan koulutukseen aloittamista tai korkeakouluverkon muutoksia.

Maakunnan liiton on pyydettävä opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausunto myös sellaisista opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtakunnallisesti merkittävistä investointihankkeista, joilla voi olla olennaista vaikutusta valtion talousarvioon.

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto on maakunnan liittoa sitova, jos se sisällöllisesti perustuu 1 momentissa mainittuihin säädöksiin tai päätöksiin. Lausunto on toimitettava tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriölle.”

Rahoituslain 7§:n 1 momentin 3 kohdan mukainen tuki tarkoittaa maakunnan liittojen rahoittamia opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia ainoastaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) osarahoitettavia kehittämis- ja investointihankkeita. Säädöstä on tulkittu niin, että myös ELY-keskukset ovat pyytäneet lausuntoa Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) osarahoitettavista ELY-keskusten rahoittamista hankkeista sen varmistamiseksi, ettei hankkeessa poiketa laista, asetuksesta, toimialoja koskevista eduskunnan tai valtioneuvoston päätöksistä eikä opetus- ja kulttuuriministeriön tai Opetushallituksen ratkaisultaan kuuluvasta lakiin perustuvasta päätöksestä, tai jos hankkeen on tulkittu koskevan korkeakoulututkintoon johtavan koulutukseen aloittamista tai korkeakouluverkon muutoksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että uusille perustettaville maakunnille tulee säätää vastaavanlainen velvoite lausuntomenettelyyn sekä EAKR- että ESR-hankkeiden sekä muiden opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehittämishankkeiden osalta.

26 §: maakunnan vaikuttamistoimielimet:

Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiksi eivät riitä vain nuorisovaltuustot ainoana vaikuttamiskeinona, vaan niiden lisäksi tulisi olla myös muita tapoja ja menetelmiä osallistua, esimerkiksi oma-aloitteisen suunnittelun ja valmistelun tuki.

124 §: valtakunnalliset palvelukeskukset:

Maakunnille perustetaan yhteinen ammattimainen toimitilapalveluja tuottava kiinteistöyhtiö. Toimitilapalveluilla on osaaminen erityiskiinteistöjen suunnitteluun, rahoitukseen ja investointeihin siten, että tilat tukevat toimintaa ja ottavat huomioon tulevaisuuden tarpeet hoitoteknologian ja digitaalisuuden edetessä.

Jatkovalmistelussa on otettava huomioon toimitilojen tutkimuskäyttö:

- Tutkimusinfrastruktuurikomitea on selvittänyt sairaaloiden infrastruktuurin tutkimuskäyttöä kyselytutkimuksella. Sairaaloiden tutkimusinfrastruktuuriselvitysten alustavien tulosten mukaan niiden tutkimusinfrastruktuureja käytetään suurimassa osassa yliopistollisia sairaaloita liiketieteelliseen hoitoon (n. 50 % koko käytöstä) ja muutoin pääasiassa lääketieteelliseen hoitoon ja tutkimuksen tekemiseen samanaikaisesti.

- Kolmasosa sairaaloiden tutkimusinfrastruktuurien tutkimuskäytöstä tapahtuu virka-ajan ulkopuolella (sairaaloiden tutkimusinfrastruktuurit tutkimuskäytössä virka-aikana 54 % käytöstä ja virka-ajan ulkopuolella 30 %.)
- Vrt järjestämislaki: maakunnan tilojen käyttö opetukseen ja tutkimukseen. Ilmeisesti maakunta on vuokralaisen asemassa suhteessa kiinteistöyhtiöön. Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedustelee onko tältä osin varmistettu maakunnan tehtäväksi annetun koulutus sopimuksen tilakysymysten toteutuminen.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita:

10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)**
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?
- kyllä (avotila)**
 - kyllä pääosin (avotila)
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)**
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveystaloudessa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?
- kyllä (avotila)**

- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. **ei kantaa (avotila)**

15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. **ei kantaa (avotila)**

16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

2 § Soveltamisala:

Soveltamisalaa koskevassa pykälässä tulee mainita ne lait, joihin lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sovelletaan. Nyt nämä lait on lueteltu yksityiskohtaisissa perusteluissa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain osalta tulee määritellä ne oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädettyt palvelut pykäläkohtaisesti, jotka kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuolto lain järjestämisen soveltamisalaan.

3 § Määritelmät:

Pykälässä määritellään lain keskeisimmät käsitteet. Käsitteissä ei ole määritelty mitä lainsäädännössä tarkoittaa *lähipalvelut*. Käsite liittyy keskeisesti lain 4 §:än palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Lähipalvelu-käsite on määritelty lain yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 137), mutta ei lain säännöksessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön kannalta lähipalveluiden yksilöinti on ensisijaisen tärkeää esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhuollon osalta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolan tullessa voimaan vuonna 2014 sivistysvaliokunnan mietinnössä (SiVM 14/2013 vp) edellytettiin, että oppilas- ja opiskeluhuoltopalvelut ovat lähipalveluita, jotka tulee järjestää kouluissa ja oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita ja opiskelijoita ja näin helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa. Eduskunta (EV 224/2014 vp) myös edellytti hyväksyessään oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta annetun lain (HE 189/2014 vp), että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen yhteydessä hallitus huolehtii siitä, että oppilas- ja opiskelijahuol-

tolain edellyttämät palvelut voidaan jatkossakin toteuttaa kouluissa ja oppilaitoksissa lähipalveluina.

Yleislakina laissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä tulee määritellä, mitkä palvelut ovat niin kutsuttuja lähipalveluja ja mitä lähipalvelulla tarkoitetaan. Tämä yhdenmukaistaisi maakuntien käytäntöjä, vahvistaisi kansalaisten yhdenvertaista kohtelua ja vähentäisi tältä osin erityislainsäädännön tarvetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää, että nyt lausunnoilla olevaan lakipakettiin yhdistetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos, jossa oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin kirjataan, että lain mukaiset palvelut kouluissa ja oppilaitoksissa toteutetaan lähipalveluina.

4 § Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus:

Lähipalveluiden osalta esityksessä ei ole määritelty niitä palveluita, jotka maakunnan tulee järjestää lähipalveluina. Esitetyn lain 4 §:n mukaisesti ”*sosiaali- ja terveydenhuolto on suunniteltava ja toteutettava sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisina kuin asiakkaiden tarve maakunnassa edellyttää*”. Esitetty muotoilu jättää maakunnille palveluiden järjestämisessä harkintavaltaa ja aiheuttaa palveluiden eriarvoistumista ja erilaisia alueellisia palveluvariaatioita. Lain säännöksessä tulee määritellä keskeisimmät lähipalvelut. Opetus- ja kulttuuriministeriön katsoo, että pykälässä tulee lähipalveluksi määritellä oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset 15§:n mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut ja 17 §:n mukaiset terveydenhoitajan ja lääkärin tavoitettavuus.

5 § Järjestämisvastuun henkilöllinen soveltamisala:

Yksityiskohtaisiin perusteluihin tulee lisätä järjestämisvastuun henkilöllisestä soveltamisalasta tietyissä esi- ja perusopetuksen sekä koulutuksen järjestämistilanteista. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää välttämättömänä, että yksityiskohtaisiin perusteluihin lisätään seuraavasti: ”Maakunta, jonka alueella oppilaitos tai koulu sijaitsee on velvollinen järjestämään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut kaikille sen koulun oppilaille tai oppilaitoksen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta”. Nykyinen yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetty muotoilu kattaa vain toisen asteen opiskelijat, ei esi- ja perusopetuksen oppilaita.

Lisäksi tulee lisätä viittaus perusopetuslain 4 a §:n mukaisesti erikoissairaanhoidossa olevien oppilaiden osalta: ”Sairaalan sijaintimaakunta järjestää perusopetuslain 4 a §:n mukaisesti erikoissairaanhoidossa olevalle perusopetuksen oppilaille oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset palvelut oppilaan kotipaikasta riippumatta”.

7 § hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa:

Pykälässä tai muuallakaan esityksen säännöksissä ei määritellä miltä osin kunnille jää oppilashuollon yhteensovittamis- ja koordinaatiotehtävä. Esityksessä ei kuntien peruspalveluiden valtionosuuslaissa tehtävissä muutoksissa mainita määrärahaa oppilas – ja opiskelijahuoltolain yhteensovittamis- ja koordinaatiotehtävän järjestämiseen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että hyvinvoinnin edistämistehtävän järjestämiseksi tulee osoittaa tehtävien järjestämiseksi kuntien peruspalveluista annetun valtionosuuslain mukainen määräraha.

8 §: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen maakunnassa:

Liikuntaneuvonnassa ja liikunnan palveluketjussa on kunnalla ja maakunnalla tämän tehtävän toteuttamiseksi selkeä toiminnallinen yhdyspinta. On turvattava, että liikuntaneuvonta toteutuu saumattomana asiakkaan (asukkaan) näkökulmasta, eikä tulevassa toimintatavassa synny raja-aitoja. Liikuntaneuvontatyössä liikunnan palveluketju toimii siten, että asiakkaan liikunnan tarve huomataan yleensä terveydenhoidon (tai myös sosiaali-) puolella toimenpiteenä edistää asiakkaan terveyttä tai hyvinvointia, vaikuttaa elintapoihin tai parantaa sairauksia. Tällöin asiakas ohjataan liikuntapalvelujen puolelle.

9 § Järjestämismääräys sosiaali- ja terveydenhuollosta:

Pykälän mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismääräys on maakuntalaissa tarkoitettuilla maakunnilla. Pykälään tulee lisätä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetty periaate siitä, että palvelun tuottamisen siirtäminen muulle taholle ei siirrä maakunnan järjestämismääräysvelvollisuutta, vaan vastuu asukkaiden lakisääteisten oikeuksien toteutumisesta ja palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta säilyy edelleen maakunnalla. Samaa periaatetta noudattaa uuden kuntalain (410/2015) 8 ja 9 §:n säännökset palveluiden järjestämismääräys- ja tuottamismääräydestä, jossa järjestämismääräyksen säilyminen on sisällytetty 9.2 §:än. Periaatteen lisääminen säännökseen on tärkeää, koska maakuntalain 7 §:ssä järjestämismääräys siirtyy tuottamismääräyseen siirtyessä. Sama periaate ei päde sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain säännökseen.

10 §: sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalue:

Liittyen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueeseen on 10 §:ssä maakunnan tehtäväksi annettu yhteisen tutkimustoimikunnan asettaminen sekä koulutussopimuksen tekeminen lääketieteen, hammaslääketieteen ja sosiaalihuollon henkilöstön koulutusta antavien yliopistojen kanssa. Näistä säädetään tarkemmin 30 ja 31 §:issä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että

- Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kannalta on ratkaisevaa, ketkä ovat sopijaosapuolet tehtävissä koulutussopimuksissa ja miten sopimuksia hallinnoidaan.
- Mikäli koulutussopimus kytkeytyy koulutuskorvauksiin, pitää opetus- ja kulttuuriministeriö tärkeänä em. korvausten laajentamista ammattikorkeakoulujen (sosiaali- ja) terveydenhuollon koulutukseen. Samoin laajennus tulee huomioida sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen (10 §) sopimuskumppaneissa.
- Lakiesitysten perusteella ei ilmene, tulisiko esim. yliopistosairaaloiden oikeushenkilöasmaan muutosta (nykytilassa eivät ole oikeushenkilöitä) vai onko sopijapuolena jatkossa maakunta.
- Terveystieteiden kasvustrategian teettämässä sääntelyselvityksessä (2015) yhdeksi terveystieteiden tutkimus- ja innovaatiotoimintaan vaikuttavaksi tekijäksi tunnistettiin se, että korkeakoulujen henkilöstöä koskee korkeakoululeksintölaki ja muiden tutkimustoimijoiden työsuhteleksintölaki. Maakunta- ja Sote-uudistuksen myötä tilanne säilyy. Käytäntöjen sujuvoittaminen on tarpeen.

12 § Asiakkaan valinnanvapaus:

Suppea säännös: ”Maakunnan on järjestettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siten, että asiakkaalla on mahdollisuus valita palvelun tuottaja siten kuin siitä erikseen säädetään.”

Tältä osin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin valinnanvapautta koskevista säännöksistä ei voida lausua. Yhdessä valinnanvapauslaki ja nyt lausunnoilla oleva lakipaketti muodostavat kokonaisuuden, joka tulisi valmistella ja käsitellä yhtäaikaisesti.

13 § Asiakkaan palveluiden yhteensovittaminen:

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan on tiedotettava asiakkaiden oikeuksista ja etuuksista, huolehdittava palvelujen käyttöön liittyvästä neuvonnasta, palvelutarpeen arvioinnin ja laaja-alaisen asiakassuunnitelman laatimisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että palveluiden käyttöön liittyvässä neuvonnassa tulee huomioida myös tietyt erityistä huomiota vaativat palvelunkäyttäjien ryhmät, kuten esimerkiksi lapset ja nuoret.

Pykälässä tulisi tuoda nykyistä selkeämmin esiin, että palvelut tulee yhteen sovittaa myös kuntiin jäävien palveluiden osalta. Luonnoksen muotoilun mukaan ”maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.” Pykälän perusteluissa todetaan, että ”osa asiakkaan saamista palveluista voi olla kunnan, maakunnan tai valtion palveluja ja edellyttää yhteensovittamista esimerkiksi työ- ja elinkeino- tai opetusviranomaisten palvelujen kanssa. Asiakas voi saada palveluja myös järjestöiltä, jolloin yhteensovittaminen voi koskea myös niitä palveluja. Maakunnan on huolehdittava siitä, että erilaisia palveluja tarvitsevan ja käyttävän henkilön palvelut muodostavat tarpeen mukaisen ja keskenään yhteen sovitetun kokonaisuuden.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että pykälään kirjattaisiin selkeämmin velvoite luoda toimivat yhteistyökäytännöt maakunnan ja kunnan palveluiden välille. Tämä yhteistyön tarve ei koske vain ”laaja- laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmiä kuten luonnoksen pykälään on kirjattu, vaan kaikkia palveluiden käyttäjiä. Yhteistyövelvoite koskee kuten edellä on todettu, esimerkiksi varhaiskasvatusta, neuvolaa ja perusopetusta.

15 § Maakunnan palvelulupaus:

Opetus- ja kulttuuriministeriö viittaa esitetyn lain 3 ja 4 §:iin aikaisempaan perusteluihinsa lähipalvelu-käsitteen määrittelyyn sekä lähipalveluiden tarkempaan identifioimiseen. Onnistunut palvelulupaus ja palveluiden alueellisen saatavuuden yhdenvertaisuus vaatii sen, että kaikille yhteiset lähipalvelut määritellään laissa. Lähipalveluiden paikallinen määrittely aiheuttaa alueellisia variaatioita ja asiakkaiden eriarvoistumista.

Pykäläotsikoksi lupauksen sijasta ehdotetaan **palvelutakuuta**.

Palvelulupaus on merkittävä elementti riittävien henkilöstövoimavarojen suunnittelussa. Toimeenpanovaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että palvelulupauksen määrittelyyn otetaan tiiviisti mukaan alueen ammattilaisia kouluttavat oppilaitokset ja korkeakoulut, sillä alueelliset ja valtakunnalliset henkilöstötarpeet määrittävät koulutustarpeet, koulutuksen sisällöllisen kehittämisen reunaehdot ja näin ollen vaikuttavat myös oppilaitosten ja korkeakoulujen resurssitarpeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö näkee tärkeäksi olla tässä valmistelussa mukana.

16 §: maakuntien yhteistyösopimus:

Yhteistyösopimusten on ajateltu ulottuvan myös oppilaitosten ja korkeakoulujen tarjontaan ja profiloitumiseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että maakuntien yhteistyösopimuksissa ei voida sopia ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen koulutustarjonnasta. Tämä kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimivaltaan.

19 § Palvelurakenteen, investointien ja tiedonhallinnan ohjaus 4 mom.:

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksessä on ilmoitettu, että momentin perusteluja täydennetään myöhemmin. Perustelujen puuttuessa opetus- ja kulttuuriministeriö muistuttaa, että ministeriö ei kannata asiakasta koskevien suunnitelmien, rekistereiden ja muun tiedonhallinnan yhdistämistä siltä osin, kun yhdistäminen liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lakisääteisten yksilöä koskevien asiakastietojen ja suunnitelmien yhdistämiseen.

Perustelujen ja käytännön toteutuksen ollessa kesken muistutetaan, että kyseessä tulee olla vain sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä johtuvien suunnitelmien yhtenäistäminen, joissa se on asiakkaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuden kannalta perusteltua ja yksityisyyden suojan ja henkilötietolainsäädännön mukaan mahdollista. Sen sijaan varhaiskasvatuksen ja opetuksen liittyviä lakisääteisiä, yksittäistä lasta koskevia suunnitelmia ja rekistereitä säännös ei koske.

Perustuslain (731/1999) 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on suojattu. Perustuslain esitöiden (HE 309/1993 vp) mukaan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämänsä ilman viranomaisen tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttamista hänen yksityiselämäänsä. Henkilöä koskevien tietojen käsittelyssä oppilaan asemaa suojaa luottamuksellisuus, joka ilmenee lainsäädännössä salassapitovelvollisuutta koskevinä säännöksinä. Henkilötietojen käsittelyn laillisuuteen kuuluu olennaisesti se, että eri asioihin liittyviä tietoja ei perusteetta voida yhdistellä, eikä varhaiskasvatusta tai opetusta järjestäessä ole oikeutta saada eikä käsitellä muita kuin niitä sosiaali- ja terveydenhuollon tietoja, jotka ovat välttämättömiä opetuksen järjestämiseksi. Kaikkien lasta koskevien suunnitelmien yhdistäminen tarkoittaisi useita lainsäädännön muutoksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota, että EU:n yleinen tietosuojasetus (2016/679) vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen alalla luonnollisia henkilöitä koskevien henkilötietojen käsittelyyn.

Kuntakokeilulain jatkotoimenpiteisiin liittyen on opetus- ja kulttuuriministeriö lausunut (OKM/174/050/2016), että opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalaan kuuluvia lasta, oppilasta tai opiskelijaa koskevia lakisääteisiä suunnitelmia ei kuntakokeilulain voimassa olon päättymisen jälkeen esitetä yhdistettäväksi. Näitä suunnitelmia ovat kuntakokeilulaissa mainittu muun muassa varhaiskasvatuslain (36/1973) annetun lain 7 a §:ssä tarkoitettu lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatusta koskeva suunnitelma, perusopetuslain (628/1998) 16 a §:ssä tarkoitettu tehostettuun tukeen liittyvä oppimissuunnitelma ja 17 a §:ssä tarkoitettu henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma sekä 36 a §:ssä tarkoitettu henkilökohtainen suunnitelma erotetun oppilaan opetuksen järjestämisestä.

39 § koulutuskorvaus:

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutus tapahtuu monin osin palvelujärjestelmässä. Jotta palvelujärjestelmää voidaan käyttää ammattihenkilöiden kouluttamiseen, sille tulee korvata koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Valtion varoista on aikaisemmin terveydenhuoltolain nojalla korvattu koulutuksesta aiheutuvia kustannuksia lääkäri-, hammaslääkäri-, erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen palvelujärjestelmälle. Koulutuskorvausta laajennettaisiin koskemaan myös muita yliopistotasoisia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksia ja niihin liittyviä käytännön harjoitteluja. Tällä tarkoitettaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen lisäksi erityisesti sosiaalityöntekijöitä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yliopistotasoisia erikoistumiskoulutuksia ja muita pätevöittäviä ammatillisia jatkokoulutuksia. Ne koulutukset joihin korvausta maksettaisiin, määriteltäisiin tarkemmin 45 §:ssä tarkoitetulla asetuksella.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että yliopistot saavat jatkossa suoraan osan koulutuskorvauksesta (evo) erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen toteuttamiseen. Koulutuksen ohjaus on siirretty vuoden 2015 alussa opetus- ja kulttuuriministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön ja yliopistojen suora evo-rahoitus oli opetus- ja kulttuuriministeriön edellytys tälle siirrolle. Ministeriö pitää tärkeänä, että muutos toteutetaan suunnitellusti erillään tästä sote-paketista, koska muutoin yliopistojen rahoitus on jatkuvasti ao. erikoislääkäri- erikoishammaslääkärikoulutuksessa riittämätön.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että koulutuskorvauksen laajentaminen on kannatettava esitys. Koulutuskorvaus tulee kuitenkin laajentaa kattamaan myös ammattikorkeakoulujen kliniset harjoittelut. Koulutuskorvauksen kytkeminen sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksen mahdollistamiseen on merkittävä asia, mutta toissijainen suhteessa siihen, että sosiaali- ja terveydenhuoltoalojen koulutuksessa olevat henkilöt saavat laadukkaasti ohjattua harjoittelua kliniseen työskentelyyn jo koulutuksensa aikana.
- Vastaavasti 45 §:ssä tarkoitetulla asetuksella tarkennettavien koulutusten, joihin korvausta maksettaisiin, määrittelyn tulisi laajentua kattamaan ammattikorkeakoulujen (sosiaali- ja) terveysalan koulutukset.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää harkittavaksi, että koulutus määriteltäisiin lain tasolla siten, että korvausta voidaan maksaa ainoastaan säädöksiin perustuvasta koulutuksesta, jolloin korvausta voitaisiin maksaa yliopistolain tai ammattikorkeakoululain mukaisesta koulutuksesta tai sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan säätelyyn perustuvasta koulutuksesta. Säännöksen tarkoituksena ei liene korvata työnantajan vastuulle kuuluvan täydennyskoulutuksen järjestämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että toisen asteen ammatillista koulutusta tarjoavien ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulujen maksamiin perustutkintoon kuuluvien harjoittelujen koulutuskorvauksiin löydetään mitä pikimmiten valtakunnallinen ratkai-

su tai sote-alueellinen ratkaisu. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee olla tässä valmistelussa mukana.

Ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä tulee käyttöön uusi koulutussopimus, jossa ei lähtökohtaisesti makseta koulutuskorvauksia. Tämä tulee ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

40 §: alueelliset tutkimustoimikunnat:

Yhteistyöalueeseen kuuluvien maakuntien tehtävänä on asettaa yhteinen tutkimustoimikunta mahdollisine jaostoineen. Tutkimustoimikunnassa on monitieteinen edustus yhteistyöalueen maakuntien toimintayksiköistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että

- Valtakunnallinen koordinatio on välttämätön työnjaon ja profiloitumisen takaamiseksi.
- Esityksessä jää epäselväksi mikä olisi korkeakoulujen osallistumismahdollisuus alueellisten tutkimustoimikuntien työhön.
- Terminologinen muutos, jossa yliopistotasoinen tutkimus on korvattu termillä sosiaali- ja terveystieteellinen tutkimus, on perusteltu.

41 §: yliopistotasoinen sosiaali- ja terveystieteellisen tutkimuksen rahoitus:

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää epäselvänä pykälän otsikkoa. Pykälän tai sen perustelujen mukaan rahoitusta ei voi kohdentaa yliopistolle eikä kysymyksessä ole muutoinkaan yliopistollinen tutkimus, joten kohdasta tulee poistaa viittaukset yliopistotasoiseen tutkimukseen.

- Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä huomioimaan lääke- ja terveystieteellisen tutkimuksen laadun ja painotusten arvioinnissa käytettävissä olevat tiedonkeruut, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön oman korkeakoulujen toimintaa koskevan tiedonkeruun ja Tilastokeskuksen tiedot. Mahdollisten puuttuvien tietojen keräämistä on perusteltua edistää ministeriöiden välisessä yhteistyössä ja välttää päällekkäisiä tiedonkeruita, jotka viime kädessä kohdistuvat samoihin tutkijoihin eri organisaatioiden näkökulmista.

42§: valtakunnallisen sosiaali- ja terveystieteellisen tutkimuksen arviointiryhmä:

- On arvioitava onko tutkimustoimikuntamalli oikein mitoitettu. Valtion 2017 talousarvioesityksessä STM:n terveydenhoitolain mukainen tutkimus (EVO): 15 milj.

44 §: maakunnan tilojen käyttäminen koulutus- ja tutkimustoimintaan:

Tilojen käytöstä koulutus- ja tutkimustoimintaan sovittaisiin koulutuksen järjestäjän ja asianomaisen maakunnan kesken. Koulutuksen osalta yhteistyöstä sovittaisiin 39 §:ssä tarkoitetussa koulutussopimuksessa.

- On selkiytettävä miten maakunnallinen taso/valtakunnallinen kiinteistöyhtiö tässä suhtautuu toisiinsa.
- On selkiytettävä miten pykälässä "välttämätöntä sijoittaa" määritellään.

Sote-uudistuksessa on otettava huomioon, että sote-alueet eivät voi ohjata korkeakouluja, vaan yhteistyö perustuu tasavertaiseen kumppanuuteen kummankin korkeakoulusektorin kanssa. Sote-

uudistuksella tulee olemaan huomattava vaikutus em. korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osaamis-keskittymien kokoamiseen. Siksi prosessin edetessä tiivis vuorovaikutus opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on tärkeää.

Sote-alueet eivät voi jatkossakaan tehdä itsenäisesti päätöksiä sote-alan koulutustarjonnan tai tutkimustoiminnan suuntaamisesta, sillä toimivalta eri alojen kokonaisuudesta ja tarjonnasta säilyy opetus- ja kulttuuriministeriöllä.

Kysymyksiä voimaanpanolaista:

17. *Kysymys vain kunnille:* Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?
- kyllä (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
18. *Kysymys vain kunnille:* Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen **ei**, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (*Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön*)
Avotila
19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettyä väksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)**
21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?
- kyllä (avotila)

- b. kyllä pääosin (avotila)**
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)

- 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen **ei** tai **ei pääosin**, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?
(avotila)

- 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?
 - a. kyllä (avotila)**
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)

- 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?
 - a. kyllä (avotila)
 - b. ei (avotila)
 - c. ei kantaa (avotila)**

- 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Kysymys 19. Luvussa 2 tulisi todeta, että väliaikaishallinnon tulee tehdä mahdollisimman pian sopimukset tehtävien keskittämisestä tiettyihin maakuntiin huomioiden erityisesti valtakunnallisten rakennerahastotoimien neljän suuralueen hallintomallin. Näissä tulee kuulla myös valtakunnallisia ESR-toimia ohjaavia ministeriöitä.

Kysymykset maakuntien rahoituslaista

- 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?
 - a. kyllä (avotila)**
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotila)

27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?
- a) kyllä (avotila)
 - b) kyllä pääosin (avotila)
 - c) ei pääosin (avotila)
 - d) ei (avotila)
 - e) **ei kantaa (avotila)**
28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?
- a. kyllä (avotila)
 - b. **kyllä pääosin (avotila)**
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. ei kantaa (avotilaa)
29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27–28 §) riittävä?
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. **ei kantaa (avotila)**
30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymykset muista lakiluonnoksista

Maakuntajakolaki

31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)
- a. kyllä (avotila)
 - b. kyllä pääosin (avotila)
 - c. ei pääosin (avotila)
 - d. ei (avotila)
 - e. **ei kantaa (avotila)**
32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus

33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)**
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?
- kyllä (avotila)
 - kyllä pääosin (avotila)**
 - ei pääosin (avotila)
 - ei (avotila)
 - ei kantaa (avotila)
35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Laki kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta (1704/2009):

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä on uudistettava kokonaisuudessaan uuteen tilanteeseen sopivaksi siten, että valtionosuusjärjestelmän kriteereillä on suora yhteys varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen ja niiden järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin. Valtiovarainministeriön esityksen tulisikin olla voimassa vain määräaikaisesti, jotta voidaan saada aikaan sellainen rahoitusjärjestelmä, joka soveltuu uuteen tilanteeseen.

Esityksessä on useita viittauksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) mutta viittaukset em. lain pykälisiin eivät ole vireillä olevan HE 177/2016 mukaisia. Kun opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki muuttuu vuoden 2017 alusta, ainakin seuraavien pykälien viittaukset tulisi tarkistaa, mikäli HE kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetaan 1.1.2017 jälkeen:

§ 21 Kustannusten jaon tarkistaminen

§ 22 Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset

§ 26 Perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen

§ 33 Koulukotiopetuksen tai lastensuojelun vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

§ 42 Valtionosuuksien ja kotikuntakorvauksien maksaminen

1 § Soveltamisala:

Lain soveltamisalan osalta mainitaan (yksityiskohtaiset perustelut s. 252), että kunta järjestää lastensuojelulain 3 a §:n mukaista ehkäisevää lastensuojelua. Ehkäiseväksi lastensuojeluksi katsotaan

esityksen mukaan opetuksessa annettava tuki ja erityinen tuki. Opetus- ja kulttuuriministeriö muistuttaa, että perusopetuslain 16-18 §:ssä mainittu tuki on aina oppilaan oppimisen tukea. Perusopetuksella on perusopetuslain 2.1 §:n mukainen oppilaan kasvua tukeva tehtävä. Sen sijaan lastensuojelulain mukaista ehkäisevää tehtävää perusopetuksella ei ole, joten tämä tulee poistaa pykälän yksityiskohtaisista perusteluista sivulta 252.

7 § Vieraskielisyyskerroin:

Vieraskielisyyskerroimen laskenta ei vastaa voimassaolevan lain mukaista laskentaa, vaikka perusteissa niin esitetään.

8 § Kaksikielisyys:

Kaksikieliselle kunnalle kaksikielisuuden perusteella määräytyvät kunnan laskennalliset kustannukset lasketaan kertomalla asukasta kohden määritelty kaksikielisuuden perushinta kunnan asukasmäärällä ja kertomalla tulo luvulla 0,07. Edellä mainittuun kustannukseen lisätään euromäärä, joka saadaan kertomalla kaksikielisuuden perushinta kunnan ruotsinkielisten asukasmäärällä ja kertomalla tulo luvulla 0,93. Kunnan kaksikielisyydestä säädetään kielilain (423/2003) 5 §:ssä.

Tähän ehdotetaan muutosta, jonka mukaan perushinta kerrottaisiin kunnan vähemmistökieltä edustavien asukkaiden määrällä. Tämä muutosesitys tehdään siksi, koska yksikieliset kunnat voivat omalla päätöksellään muuttaa itsensä kaksikieliseksi ja siten saada suurempaa valtionosuutta. Kielilain 5 §:ssä nimittäin sanotaan näin: *Kunnan valtuuston esityksestä valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää kunta kaksikieliseksi, vaikka kunta muuten olisi yksikielinen. Tällaisen valtioneuvoston asetuksen voimassaolo päättyy 1 momentissa tarkoitettun valtioneuvoston asetuksen voimassaolon päättyessä.*

22 § Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset:

Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavista kustannuksista pitäisi poistaa muiden kuin oppivelvollisten opetus, koska aikuisten perusopetus siirtyy kokonaisuudessaan valtion rahoitettavaksi.

33 § Erikoissairaanhoidossa oleva, koulukotiopetuksen tai lastensuojelulain vuoksi sijoitetun oppilaan korvaus

Esitykset koskevat voimassa olevan lain 41 ja 41 a §:n muuttamista. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että pykäläesityksiin tehdään seuraavia alla olevia muutoksia:

Esitetyn 33.2 §:än tulee lisätä, että lastensuojelulaissa 57 §:ssä tarkoitettussa koulukodissa, jolla tulee olla perusopetuslain 7 tai 8 §:n mukainen opetuksen järjestämislupa.

Esitetty 33.3 §:ään lisätään, että kunta, joka on lastensuojelulain 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla sijoitetun esi- tai perusopetusta saavan oppilaan kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan opetusta järjestävälle kunnalle tai muulle perusopetuslaissa tarkoitettulle opetuksen järjestäjälle oppilaan esi- tai perusopetuksesta aiheutuneita kustannuksia vastaavan korvauksen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että voimassa olevan perusopetuslain 4 a §:n säilyy nykyisen muotoilun mukaisena. Sairaalan sijaintikunnalla säilyy velvollisuus järjestää perusopetusta sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle. Yllä mainitun vuoksi nyt voimassa olevan kuntien peruspalveluiden valtionosuuslain 41 §:n mukainen kotikuntakorvausta koskeva säännös tulee säilyttää. Jatkosakin kunta, joka on perusopetuslain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettua esiopetusta ja perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta hoidon aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnalle korvauksen, joka lasketaan kertomalla opetuksesta opetuspäivää kohden aiheutuva keskimääräinen todellinen vuosikustannus niiden päivien määrällä, jolloin sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta järjestää oppilaalle opetusta.

33 §:ssä voisi tiivistetyksi säätää, että edellä 1-3 momentissa tarkoitettua korvausta varainhoitovuodelle laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle maksettavasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 11 §:ssä tarkoitettua rahoituksesta.

Voimassa olevassa kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain 33 a §:ssä on säädetty kunnille myönnettävästä siirtymätasauksesta vuosille 2015–2019. Jää epäselväksi, sisältyykö em. siirtymätasaus uuteen lakiin ja siellä mahdollisesti pykälään 27b.

48.3 § Valtionosuuden määräytyminen siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan:

49.3 § Valtionosuuden määräytyminen kunnan alueen jakamistapauksissa:

säännöksi kolmannessa momentissa viitataan opetus- ja kulttuuritoimen laskennallisiin suoritteisiin, joita HE 177/2016 mukaisesti on tulossa kaksi lisää: kurssit ja läsnäolokuukaudet. Nämä tulisi lisätä pykälään.

Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata aktiivisesti. Nyt esitettävä uudistus on luonteeltaan väliaikaisratkaisu. Perusteellisesti suunniteltu valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus tarvitaan ja sen valmistelu tulisi käynnistää viipymättä.

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta

3§: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet:

Hyte-indikaattorin määräytymisen osalta opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että valmistelu on keskeneräinen ja edellyttää jatkovalmistelua. Jatkovalmistelussa on varmistettava, että opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistelussa mukana ja sekä yleissivistävän koulutuksen että nuoriso- ja liikuntapolitiikan näkökulmat ja asiantuntemus tulevat valmistelussa huomioon otetuiksi.

Verotus

36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

- a. **kyllä (avotila)**
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)

- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Henkilöstö ja eläkkeet

38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- a. kyllä (avotila)**
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)

39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- a. kyllä (avotila)
- b. kyllä pääosin (avotila)
- c. ei pääosin (avotila)
- d. ei (avotila)
- e. ei kantaa (avotila)**

40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uudistuksen vaikutukset

41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?
Avotila

Esitetyn uudistuksen vaikutuksien arvioinnissa ei ole arvioitu, onko kunnilla tulevaisuudessa tosiasialliset mahdollisuudet järjestää erityiseen toimialaansa kuuluvat tehtävät, esimerkiksi varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Julkisella vallalla on säädetty perustuslain 22 §:n mukainen velvollisuus toteuttaa perus- ja ihmisoikeuksia, velvollisuus koskee sekä valtiota että kuntia. Perustuslain 16.1 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perusoikeuden toteuttaminen on säädetty kunnille, perusopetuslain 4 §:n mukaisesti kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Esityksessä tulee arvioida onko kunnilla uudistuksen jälkeen taloudelliset ja tosiasialliset mahdollisuudet järjestää ja toteuttaa sivistyksellisiä perusoikeuksia.

Rakennerahastovarojen siirtyminen maakuntiin vaikuttaa rakennerahastoasioiden ohjaussuhteen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnalliset toimet Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 rakennerahasto-ohjelmassa toteutetaan neljällä hallinnonalan omalla toimenpidekokonaisuudella sekä

kahdella poikkihallinnollisella toimenpidekokonaisuudella yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kanssa. Toimenpidekokonaisuudet muodostavat harkitun kokonaisuuden. Toimet hallinnoidaan ja toimeenpannaan alueilla (Pohjois-Pohjanmaan ELY ja Hämeen ELY-keskukseen valtakunnallisesti keskitetysti hoidetut tehtävät siirtyvät maakuntauudistuksessa maakuntiin).

Valtakunnallisessa toiminnassa on kysymys strategisesta kehittämisestä, jonka lähtökohtana on saada aikaan pysyviä muutoksia valtakunnan tasolla. Valtakunnallinen toiminta kohdistuu kehittämiskohteisiin, jotka edellyttävät laajaa, poikkihallinnollista ja kansallisesti mittaviin verkostoihin pohjaavaa otetta. Tällaisesta toimintatavasta oli rakennerahasto-ohjelma-arviointien mukaan hyviä tuloksia jo ohjelmakaudelta 2007 - 2013. Parhaimmillaan syntyy koko tietyn sektorin tai toimintamuodon kattavia yhteistuotantoja. Niissä kysymys ei enää ole eri hankkeiden välisestä yhteistyöstä vaan niiden toimintaverkostoista, jotka ovat välttämättömiä tarvittavan muutoksen synnyttämiseen ja tulosten vakiinnuttamiseen valtakunnan tasolla. Näitä valtakunnallisia toimia on tärkeä jatkaa rakennerahastojen ohjelmakauden 2014-2020 päätökseen saakka.

42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?
Avotila

Uudistuksen tuki

43. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen?
- sote-integraatio
 - talous
 - hallinto ja johtaminen
 - omaisuusjärjestelyt
 - tietohallinto ja ICT
 - viestintä ja osallisuus
 - henkilöstösiirrot
 - palvelutarpeen arviointi, tilaaminen
 - muuta, mitä?

Muut kysymykset

44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin ja valvonta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi sosiaali- ja terveystalouden tuottamista koskeva laki. Lailla kumottaisiin voimassa oleva yksityisistä sosiaalipalveluista annettu laki ja yksityisestä terveydenhuollosta annettu laki. Nykytilan mukaisesti yksityisestä lasten päivähoidosta säädetään varhaiskasvatustalain (36/1973) 3 luvussa. Jollei laissa muuta säädetä, sovelletaan yksityiseen lasten päivähoidon tähän lisäksi yksityisistä sosiaalipalveluista annettua lakia (922/2011). Lakia sovelletaan

sellaisena kuin se on voimassa tammikuun 1 päivänä 2013. Yksityinen päivähoito on ilmoituksenvaraista toimintaa sen mukaan kuin varhaiskasvatuslaissa ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetussa laissa tarkemmin säädetään.

Vaikka varhaiskasvatus on siirtynyt sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) tehtävät säilyivät hallinnonalasiirrosta huolimatta ennallaan eikä yksityistä päivähoitoa varten perustettu uutta erillistä rekisteriä. Tulevassa varhaiskasvatuslain uudistuksessa on tarkoitus saattaa varhaiskasvatuksen hallinnonalasiirto loppuun katkaisemalla varhaiskasvatuksen kytkökset sosiaalihuollon ja yksityisten sosiaalipalveluiden lainsäädäntöön. Varhaiskasvatuksen valvonta ei enää jatkossa kuuluisi Valviran tehtäviin, vaan valvontaviranomaisia olisivat kunnat ja aluehallintovirastot. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että yksityisistä sosiaalipalveluista annettua lakia sovelletaan yksityisiin varhaiskasvatuksen palvelun tuottajiin kunnes varhaiskasvatuslainsäädännön muutokset tulevat voimaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle tarkoitus on perustaa uusi rekisteri yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa varten. Näiden lainsäädäntömuutosten aikatauluista ei ole varmuutta, aikaisintaan vuonna 2018.

Tehtävien siirtäminen kunnalta maakunnalle

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että maakunta ei voi ottaa hoitaakseen opetus- ja kulttuuriministeriön järjestämisluvan edellyttämiä opetus- ja koulutustehtäviä. Tämä ei voi toteutua myöskään kuntien yhteisellä päätöksellä. Tämä raja on todettu yksiselitteisesti hallituksen esityksen perusteluissa.

Hallituksen esityksen yleisperusteluissa (s. 183) mainitaan, että maakunta voisi ottaa hoitaakseen kunnan yksittäisiä tehtäviä, mikäli kaikki maakunnan kunnat ovat näin sopineet ja rahoittavat tehtävät. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että opetusta ja koulutusta koskevan erityislainsäädännön mukaisesti sellaisia tehtäviä, joihin lainsäädännön mukaan tarvitaan järjestämislupa tai oppilaitoksen ylläpitämislupa tai joiden järjestäminen kuuluu kunnan järjestämisvelvollisuu- teen (kunnan erityinen toimiala), ei voida automaattisesti siirtää maakunnille. Maakunnan tulee hakea palvelun järjestämiseen aina lainmukaisesti opetuksen ja/tai koulutuksen järjestämislupaa ja vapaan sivistystyön osalta oppilaitoksen ylläpitämislupaa, mikä myös edellyttäisi koulutusmuotoja säätelevien erityislakien muuttamista siten, että maakunta voisi olla laissa tarkoitettu opetuksen tai/ja koulutuksen järjestäjä tai vapaan sivistystyön oppilaitoksen ylläpitäjä.

Velvollisuus järjestää perusopetusta on perusopetuslain (628/1998) 4.1 §:n mukaisesti kunnalla. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta.

Lukiokoulutuksen järjestäminen on luvanvaraista toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää lukiolain (629/1998) mukaan kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan lukiokoulutuksen järjestämiseen.

Kunta voi järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään. Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle opetustuntikohtaiseen valtiosuuteen oikeuttavan luvan järjestää taiteen perusopetusta. Opetustuntikohtaiseen valtiosuuteen oikeuttavan luvan myöntämisen edellytyksenä

on, että opetus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Myös vapaan sivistystyön koulutus on luvanvaraista toimintaa. Oppilaitoksen ylläpitäminen perustuu lakiin vapaasta sivistystyöstä (632/1998), jossa säädetään vapaan sivistystyön oppilaitosten, eli kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen, liikunnan koulutuskeskusten ja opintokeskusten ylläpitämisestä, toiminnasta ja rahoituksesta. Lain 4 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan oppilaitoksen ylläpitämiseen. Edellytyksenä luvan myöntämiselle on, että on olemassa sivistystarve ja että hakijalla on ammatilliset ja taloudelliset edellytykset oppilaitoksen ylläpitämiseen ja koulutuksen järjestämiseen.

Lukiolain 4.3 §:n mukaan ministeriö ja perusopetuslain 7.4 §:n mukaan valtioneuvosto voi peruuttaa koulutuksen/opetuksen järjestämistä koskevan luvan jos koulutus tai/ja opetus ei täytä luvan myöntämiseksi säädettyjä edellytyksiä tai jos opetus järjestetään muuten vastoin perusopetuslakia tai lukiolakia tai näiden säädösten nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruuttaa taiteen perusopetusta koskevan luvan tai vapaan sivistystyön ylläpitämisluvan, jos opetus ja toiminta eivät täytä luvan myöntämiseksi säädettyjä edellytyksiä tai jos opetus järjestetään muutoin vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että kunnan esi- ja perusopetuksen järjestämisvelvollisuutta ei voida siirtää maakunnalle. Kunnalle jää aina perusopetuslain 4 §:n mukainen esi- ja perusopetuksen järjestämisvastuu, vaikka palveluiden tuottaminen siirtyisi toiselle taholle.

Varhaiskasvatus

Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo huolensa esiin siitä, turvaavatko kyseiset esitetyn lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säännökset (7, 9 ja 13 §) riittävästi tarvittavien yhteistyörakenteiden luomisen maakunnan ja kuntaan jäävien palveluiden välille.

Esimerkiksi kuntiin jäävistä palveluista varhaiskasvatus on yksi keskeinen lapsia ja heidän perheitään koskeva palvelu, johon osallistuu jossain vaiheessa lapsuuttaan suurin osa alle kouluikäisistä lapsista. Varhaiskasvatus tarjoaa lapsille laadukasta, tavoitteellista toimintaa, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuspalvelut mahdollistavat lasten vanhempien täysipainoisen työssäkäynnin ja opintoihin osallistumisen. Varhaiskasvatus on lähipalvelu, joka vaikuttaa oleellisesti perheiden arjen sujuvuuteen ja jaksamiseen.

Varhaiskasvatuslain (36/1973) 11 e §:n mukaan kunnan on varhaiskasvatusta järjestäessään toimitettava yhteistyössä opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista, lastensuojelusta ja muusta sosiaalihuollosta, neuvolatoiminnasta ja muusta terveydenhuollosta vastaavien sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. Viranomaisten ja eri tahojen yhteistyövelvoitteita sisältyy myös esimerkiksi terveydenhuoltolakiin (1326/2010) sekä sosiaalihuoltolakiin (1301/2014). Monialaisesta yhteistyöstä säädetään myös esimerkiksi lastensuojelulaissa (417/2007).

Opetus- ja kulttuuriministeriö tuo lausunnossaan esiin huolensa siitä, miten SOTE-uudistuksessa huolehditaan riittävästä yhteistyörakenteista maakunnallisten palveluiden ja kuntiin jäävien palveluiden kesken. Toimiva yhteistyö edellyttäisi selkeitten yhteistyön rakenteiden luomista. Lasten ja perheiden palvelujen tulisi muodostaa tarkoituksenmukainen kokonaisuus, joissa lapsi ja perhe saisivat jous-

vasti tarpeen mukaisia ja tarvitsemiaan palveluita. Esimerkiksi varhaiskasvatus on selkeästi lähipalvelu, mutta varhaiskasvatusta toteutettaessa toimiva yhteistyö lasten neuvolan välillä on välttämätöntä. Varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011. Varhaiskasvatus on myös syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa ja haavoittavissa oloissa elävien lasten ja perheiden tukemista. Yhteistyötä tulee tarpeen mukaan tehdä myös sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuolto sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisen pitää säilyä koulutuksen järjestäjän vastuulla ja näiden tehtävien hoitamista varten tulee osoittaa rahoitus maakuntien rahoitusjärjestelmässä. Järjestämisvastuun säilyminen koulutuksen järjestäjällä turvaa palvelun säilymisen lähipalveluna.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 2 §:n soveltamisalan osalta tulee soveltamisalaa koskevassa **pykälässä** mainita ne lait, joihin lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sovelletaan. Nyt nämä lait on lueteltu hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö vaatii, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain osalta tulee määritellä ne oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetyt palvelut pykäläkohtaisesti, jotka kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuolto järjestämislain soveltamisalaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaiset palvelut tulee jatkossakin olla oppilaan ja opiskelijan lähipalveluita ja ne tulee olla saatavissa kouluissa ja oppilaitoksissa, jotta ne ovat tosiasiallisesti saavutettavissa. Tämän vuoksi lähipalvelu-käsitteen määrittely on ensisijaisen tärkeää esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhuollon osalta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolan tullessa voimaan vuonna 2014 sivistysvaliokunnan mietinnössä (SiVM 14/2013 vp) edellytti, että koulu-terveydenhuollon, koulupsykologin ja kuraattorin palvelut järjestetään oppilaitoksissa siten, että palvelut ovat lähellä oppilaita ja opiskelijoita ja näin helposti ja nopeasti nuorimpienkin oppilaiden saavutettavissa. Eduskunta vastauksessaan (EV 224/2014 vp) myös edellytti hyväksyessään oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta annetun lain (HE 189/2014 vp), että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistuksen yhteydessä hallitus huolehtii siitä, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämät palvelut voidaan jatkossakin toteuttaa kouluissa lähipalveluina. Esitetystä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa ei ole määritelty mitä lainsäädännössä tarkoittaa ”lähipalvelut”. Käsite liittyy keskeisesti lain 4 §:n palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön kannalta lähipalveluiden määrittely on ensiarvoisen tärkeää esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhuollon palveluiden toteutumisen osalta. Esitetty muotoilu jättää lähipalveluiden määrittelyn maakuntien vastuulle, aiheuttaa alueellisesti erilaisia palveluvariaatioita sekä eriarvoisuutta palveluiden saavutettavuuden suhteen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ensisijaisesti oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut tulee olla jatkossakin kiinteässä yhteydessä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kokonaisuuteen, jotta voidaan turvata palveluketjujen toimivuus ja laatu perustason palveluista aina vaativiin erityisen tason palveluihin. Keskeistä on se, että palvelut toteutetaan oppilaan ja opiskelijan lähiympäristössä eli koulussa ja oppilaitoksissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö edellyttää, että nyt lausunnoilla olevaan lakisäädöksiin yhdistetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos, jossa oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin kirjataan, että lain mukaiset palvelut toteutetaan kouluissa ja oppilaitoksissa. Hallituksen esityksessä

kunnille esitetään jääväksi oppilas- ja opiskelijahuollon osalta organisointi- ja yhteensovittamistehtävä sekä yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että tehtävien järjestämiseen tulee osoittaa valtionosuuslain mukainen korvaus kunnille tehtävän järjestämisestä. Kunta määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisen palveluiden tarpeen alueellaan yhteistyössä maakuntien kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että valinnanvapauslain hallituksen esitys tulee lausunnoille vuoden 2016 lopussa, eikä se sisälly nyt lausunnoilla olevaan lakipakettiin. Tältä osin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin valinnanvapautta koskevista säännöksistä ei voida lausua. Yhdessä valinnanvapauslaki ja nyt lausunnoilla oleva lakipaketti muodostavat kokonaisuuden, joka tulisi valmistella ja käsitellä yhtäaikaaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että valinnanvapautta ei tule ulottaa oppilas- ja opiskelijahuoltoon, vaan kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto ja muu opiskeluhuolto (terveydenhoitaja, lääkäri kuraattori, psykologi) eivät voi olla yksilön valinnanvapauden piirissä koska ne ovat suoraan kouluun ja oppilaitokseen kiinnittyviä palveluita. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että valinnanvapauden ulottamisessa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluihin vaarantaisi aidosti ennaltaehkäisyyn painottavan palvelukokonaisuuden. Vaarana on, että perus- ja erikoistason palvelut eriytyvät toiminnallisesti toisistaan.

Sairaalaopetus

Perusopetuslaki 4 a §:n mukaisesti erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa tämän lain 6 tai 28 §:ssä tarkoitettussa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa, johon oppilas on otettu. Sairaalan sijaintikunta on kuitenkin velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se hänen terveytensä huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunnat, joiden alueella sijaitsee erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitettu erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voivat järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Perusopetuslain 4 a §:n mukaisesti myös erikoissairaanhoidon piirissä olevan avohoidossa oleva oppilas tulee ottaa sairaalaopetukseen, mikäli opetus omassa koulussa ei kaikista lain mahdollistamista tukitoimista huolimatta ole oppilaan edun mukaista (HE 66/2013 vp).

Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että voimassa olevan perusopetuslain 4 a §:n säilyy nykyisen muotoilun mukaisena. Sairaalan sijaintikunnalla säilyy velvollisuus järjestää perusopetusta sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle riippumatta hoidon pituudesta tai sairaalan statuksesta. Perusopetuslain 4 a §:n mukainen opetuksen järjestämisvelvollisuus kattaa myös erikoissairaanhoidon piirissä olevan ns. "avopotilas" oppilaan opetuksen järjestämisen, mikäli opetus omassa koulussa ei kaikista lain mahdollistamista tukitoimista huolimatta ole oppilaan edun mukaista (HE 66/2013 vp).

Yllä mainitun vuoksi kuntien peruspalveluiden valtionosuuslain 41 §:n mukainen kotikuntakorvausta koskeva säännös tulee säilyttää

Oppilaan hoidon järjestäminen koulupäivän aikana

Oikeus perusopetukseen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon ovat perusoikeuksia. Suomen perustuslain (731/1999) 16.1 §:n mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Perustuslain 19.3 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Yllä mainittu julkisen vallan velvollisuus korostuu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät kunnan järjestämisvastuusta maakuntiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kouluissa opiskelee oppilaita, jotka eivät osallistu perusopetuslain 4 a §:n mukaiseen sairaalaopetukseen, vaan osallistuvat opetukseen koulussa, mutta tarvitsevat koulupäivän aikana hoitoa, esimerkiksi lääkehoitoa. Ensisijainen vastuu lapsen omahoidon toteuttamisesta on lapsen huoltajilla. Koska koulupäivän aikana lapsen vanhemmat eivät ole hoitoa valvomassa ja toteuttamassa, on tarvetta suunnitella erilaisten sairauksien omahoidon toteuttaminen oppilaskohtaisesti. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kouluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaan terveyden seuraaminen ja edistäminen, mutta kouluterveydenhoitoon ei sisälly sairaanhoitoa. Kouluterveydenhuolto tekee yhteistyötä muun muassa muun oppilashuollon ja erikoissairaanhoidon kanssa sairastavan oppilaan tuen järjestämiseksi. Koulun opetushenkilökunta voi osallistua oppilaan lääkehoidon tai muun hoidon toteuttamiseen oman suostumuksensa mukaisesti, velvoitetta siihen ei kuitenkaan ole. Opetus- ja kulttuuriministeriö viittaa opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kuntaliiton kanssa yhteistyössä laadittuun toimintamalliin diabetesta sairastavan lapsen koulupäivän aikaisesta hoidosta (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2010:9). Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisessa tulee luoda yhteiset eri hallinnonalojen yhdessä valmistellut ja hyväksymät toimintamallit sellaisten sairauksien hoidon järjestämiseksi, joita hoidetaan koulupäivän aikana.

Valtion koulukodit

Valtion koulukodit tuottavat lastensuojelun ja erityisopetuksen palveluita. Koulukodit toimivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Opetushallituksen (OPH) tulosohjauksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että koulukotien rooli tulee säilyä valtakunnallisena toimijana. Tämä merkitsee toteutuessaan sitä, että koulukodit ovat osa valtakunnallisesti erityistason lastensuojelun ja siihen liittyvän vaativan erityisen tuen perusopetuksen asiantuntijoina ja palveluntuottajina muodostamassa integroitua palvelurakennetta, joka osaltaan tuottaa palveluita sekä asiakkaille että perustason palveluille. Erityispiirteenä tulee jatkossakin olemaan sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloille sijoittuvien palveluiden (lastensuojelu ja perusopetus) integroitu tuottaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa koulukotien aseman asettumista kehittyvässä palvelurakenteessa siten, että voidaan valtakunnallisesti turvata myös kaikkein vaikeimmin oireilevien lastensuojelun – ml. psykiatriset ja päihdeproblematiikka – asiakkaiden tarpeiden mukaiset perusopetuspalvelut.

Valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus – VALTERI

VALTERI on Opetushallituksen toimialaan kuuluva valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, jolla on kuusi toimipistettä eri puolilla Suomea. VALTERILLA palvelujen tuottaminen perustuu koulun järjestämisluvassa määriteltyihin tehtäviin.

VALTERI toimii valtakunnallisesti ja täydentää kunnallisia oppimisen ja koulunkäynnin tuen palveluja. VALTERI tukee lähikouluperiaatteen toteutumista tarjoamalla monipuolisia palveluja yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tarpeisiin. Valteri tuottaa perusopetuslain 39 §:n mukaisia maksullisia palveluita kuntien koulutoimen lisäksi sosiaali- ja terveystoimelle sekä keskussairaaloille ja kuntayhtymille. Valteri-koulun tarjoamat palvelut kohdentuvat paljon palveluita tarvitseville ja erityisasiantuntemusta tarvitseville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää sen hallinnonalaan kuuluvan Valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus – VALTERIn perusopetuslain 39 §:n mukaisten palvelujen tuottamisen turvaamista jatkossakin ensiarvoisen tärkeänä valtakunnallisen ja alueellisen palveluiden turvaamiseksi. Nyt lausunnoilla oleva esitys laiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamisesta 2 §:n 3 momentin perusteluissa esittää, että lakia ei sovelleta valtion ylläpitämiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköihin, kuten esimerkiksi valtion koulukoteihin tai vankiterveydenhuoltoon (s. 47). Myöskään lausunnoilla olevasta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista ei käy selvästi ilmi mikä vaikutus uudistuksella on valtion ylläpitämien yksiköiden toimintaan tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä selvittämään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen yhteydessä mikä vaikutus uudistuksella on eri sektoriministeriöiden hallinnonalaan kuuluvien, valtion ylläpitämien toimintayksiköiden toimintaan.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten palveluiden turvaaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomionsa yleisten laillisuusvalvojen tekemiin huomioihin siitä, että lastensuojelulain nojalla kotikunnan ulkopuolelle sijoitettujen lasten perusopetusta ei ole järjestetty voimassa olevan lain mukaisesti (ks. esim. OKV/1154/1/2015). Lastensuojelulain mukaisilla koulukodeilla tulee olla POL:n mukainen järjestämislupa, jos ne opetusta järjestävät. Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa määritellään sosiaalitoimen ilmoituskäytännöt ja viranomaisyhteistyö tilanteissa, joissa oppivelvollisuusikäinen lapsi on sijoitettu kotikuntansa ulkopuolelle, jotta lapsen vastaanottavan kunnan opetustoimi voi ryhtyä vaadittaviin toimiin lapsen varhaiskasvatuksen ja perusopetuslain mukaisen perusopetuksen järjestämiseksi.

45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset

s. 11, 1 kpl:

”Maakunnan tehtäväksi tarkoitettuja ehkäiseviä sosiaali- ja terveyspalveluita ovat esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä iäkkäille henkilöille suunnatut neuvontapalvelut ja ennaltaehkäisevät kotikäynnit. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhteydessä sosiaalisia ja terveysongelmia pyritään estämään myös esimerkiksi rakenteisen sosiaalityön keinoin, ehkäisevällä toimeentulotuella ja asumisen tuella, ravitsemus- ja liikuntaneuvonnalla, tupakasta vieroitukseen liittyvillä yksilökohtaisilla toimenpiteillä ja puuttamalla asiakkaan tai potilaan alkoholin riskikäyttöön sekä sosiaalihuoltolais- sa tarkoitettulla ohjauksella ja neuvonnalla.”

Muutosehdotus (lisäys kursivilla), joka korvaa edellä olevan tekstin: ”Maakunnan tehtäväksi tarkoitettuja ehkäiseviä sosiaali- ja terveyspalveluita ovat esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolapalvelut sekä

iäkkäille henkilöille suunnatut neuvontapalvelut ja ennaltaehkäisevät kotikäynnit. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden yhteydessä sosiaalisia ja terveysongelmia pyritään estämään myös esimerkiksi rakenteisen sosiaalityön keinoin, ehkäisevällä toimeentulotuella ja asumisen tuella, ravitsemus- ja liikuntaneuvonnalla, *terveyttä ja hyvinvointia edistävällä taide- ja kulttuuritoiminnalla*, tupakasta vieroitukseen liittyvillä yksilökohtaisilla toimenpiteillä ja puuttumalla asiakkaan tai potilaan alkoholin riskikäyttöön sekä sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulla ohjauksella ja neuvonnalla. *Lisäksi sosiaalisia ja terveysongelmia voidaan ehkäistä hyödyntämällä terveyttä ja hyvinvointia edistäviä taide- ja kulttuuripalveluita.*”

s. 16, 2. kpl

”Kulttuurin edistämisellä tarkoitetaan aineettoman tuotannon, luovan talouden ja kulttuurimatkailun edistämistä maakunnassa. Aineettomalla tuotannolla ja luovalla taloudella edistetään maakunnassa aineettoman tuotannon syntyä ja kasvua, luovan työn tekemisen edellytyksiä sekä tuotannon ja jakelun muotojen monipuolistumista. Kulttuurimatkailulla edesautetaan kulttuurimatkailun katto-ohjelman (Culture Finland) alueellista toteuttamista ja kulttuurin matkailullista tuotteistamista.”

Muutosehdotus, joka korvaa edellä olevan tekstin: Kulttuurin edistämisellä tarkoitetaan toimia, joilla maakunnassa edistetään aineettoman tuotannon synnyn, kasvun ja jakelun edellytyksiä ja niiden monipuolista kehittymistä sekä kulttuurin matkailullista tuotteistamista. Kulttuuria edistävät toimet liittyvät pyrkimykseen vahvistaa luovan talouden kehittymisen edellytyksiä maakunnassa.

s. 19, 6 kpl

”Momentin 18 kohdan mukaan maakunnan tehtävälään kuuluisi kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista. Kulttuuri koskee useita alueellisia toimijoita, kuten esimerkiksi kuntia, kyliä, oppilaitoksia, kulttuuria tuottavia laitoksia, kulttuuria tuottavia erilaisia ryhmiä, yrityksiä, yhdistyksiä sekä maakunnan asukkaita. Maakunnan olisi huolehdittava, että kulttuuria koskevat alueelliset suunnitelmat ja kehittämistoimet, kuten esimerkiksi kulttuurimatkailu ja aineeton arvontuonti, olisi sovitettu yhteen maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamisen kanssa. Näin kulttuurin näkyvyyttä ja rahoitusmahdollisuuksia voitaisiin parantaa ja kulttuuri tulisi kiinteäksi osaksi maakunnan toimintaa ja kehittämistä.”

Muutosehdotus, joka korvaa edellä olevan tekstin: Momentin 18 kohdan mukaan maakunnan tehtävälään kuuluisi kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista. Maakunnan olisi huolehdittava siitä, että kulttuuria koskevat maakunnalliset suunnitelmat ja kehittämistoimet olisi sovitettu yhteen maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamisen kanssa.

Laki Kevasta s. 298:

Maakuntalakiluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa 1.17 Laki Kevasta s. 298 on seuraavat lauseet: *”Lailla on kuntien velvollisuudeksi säädetty nykyisin esimerkiksi perusopetuksen ja lasten päivähoidon järjestäminen, sairaanhoito ja kaavoitus. Toisen asteen koulutus ja kulttuuripalvelut ovat puolestaan tehtäviä, joita yksittäinen kunta ei ole velvollinen järjestämään. Tällaiset palvelut on kuitenkin hoidettava lailla säädetyllä tavalla, jos näihin tehtäviin ryhdytään.*”

Esitetään poistettavaksi em. kursivoidut lauseet, koska eivät liity olennaisesti Kevan toimintaan. Perusopetus ja lasten päivähoito ovat kunnan erityiseen toimialaan kuuluvia tehtäviä, joiden järjestäminen on kunnalle lakisääteinen velvollisuus. Kirjasto- ja yleisen kulttuuritoiminnan sekä toisen asteen koulutuksen tehtävät ovat tehtäviä, jotka kunnan tulee järjestää. Järjestämistavan kunnat voivat valita. Tehtävät liittyvät kuntien yleiseen toimialaan.